

עד דלא ידע
הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד ב

אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי ולהשתכר ביין - רש"י] בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

+שמות יט+ ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא. **אמר רבא:** אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב +אסתר ט+ "קימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקיבלו כבר.

תורה תמימה הערות אסתר פרק ט הערה כז

יתכן דמדדייק קדמות הלשון קימו לקבלו, דלפי ההגיון צ"ל להיפך קבלו וקימו, שהרי אי אפשר לקיים קודם שמקבלים, והוא כעין המאמר נעשה ונשמע שאמרו בשעת מת"ת והכא במגילה קבלה היתה בודאי קודם לקיומה, ולכן דריש קימו מה שקבלו כבר בשעת מתן תורה, וזה נראה גם טעם דרשה הבאה:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן: מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו? דכתיב +תהלים קג+ ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו, ברישא עשי, והדר לשמע.

פנים יפות שמות פרק כד פסוק ז [ר' הורוביץ, פולין 1730-1805]

ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע. כבר כתבנו לעיל אמנם העיקר נראה מפני שאחז"ל [שבת פח א] מי גילה לבני רז זה שהמלאכים משתמשין בו דכתיב [תהלים קג, כ] עושי דברו לשמוע בקול דברו. כבר כתבנו בפי' בא כי ענין הקדמת עשיה לשמיעה כי שמיעה הוא לשון הבנת טעם הדבר, שעיקר העבודה הוא לעשות המצוה מבלי החקירה על הטעם, כמו שמצינו באברהם אבינו בעקידה אף שהיה קשה בעיניו...

מהרש"א חידושי אגדות מסכת שבת דף פח עמוד א

"מי גילה לבני רז זה שמ"ה כו" דזהו דבר סודי שהמלאך כולי רוחני ואין לו דעת אחרת כי אם לעשות רצונו ית' ב"ה והוא מוכן כאילו עשה, משא"כ האדם מחובר בגוף ונפש שיש בו גם דעת היצה"ר ואינו מוכן לעשות רצון אביו שבשמים כי היצה"ר מסיתו לרעה אבל ישראל במ"ת נגלה להם סוד זה להיות להם דעת א' להיות מוכנים לעשות רצון אביהם שבשמים כמ"ש מי יתן והיה לבבם זה וגו' דהיינו שבי' הלבבות שהם בי' יצרים היו להם דעת אחד כמלאכים הללו שהם מוכנים לעשות קודם שמיעה וק"ל:

בראשית פרק ב

(ח) ויטע יקנך אלהים גן בעדן מקדם ויטע שם את האדם אשר יצר: ... (טז) ויצו יקנך אלהים על האדם לאמר מפל עץ הגן אכל תאכל: (יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות: ...

זוהר כרך א (בראשית) פרשת בראשית [דף כז עמוד ב]

"ויצו יי אלהים וגו" הרי מוסכם שאין "צו" אלא [איסור] ע"ז.

בראשית פרק ג

... (ד) ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתו: (ה) כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע: (ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל: (ז) ותפקחנה עיני שניהם ... (כב) ויאמר יקנך אלהים הו האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל נחי לעלם: (כג) וישלחחו יקנך אלהים מגן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם:

רב הירש (בר' ג:כב) - שתי דרכים נמסרו לבחירת האדם: לדון בין טוב לרע על פי רצון ה' – וכך לבור לו את דרך החיים, או להחליט בעצמו מה טוב ומה רע – וכך לבור לו את דרך המוות. אך בירר לו דרך המוות, לדעת בעצמו מה טוב ומה רע.

זוהר כרך א בראשית דף נה: - נו. [עם תרגום מתוק מדבש]

... אדם פגם בכל האותיות התורה באכילת עץ הדעת ... לא נתקנו שאר כל האותיות עד שעמדו ישראל על הר סיני ואז חזרו האותיות על תיקונם כיום שנבראו שמים וארץ ואתבסם העולם ונתקיים על קיומו.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב +אסתר ט+ "קימו וקבלו היהודים", קיימו מה שקיבלו כבר.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלט עמוד ב

משה מן התורה מניין? +בראשית ו'+ בשגם הוא בשר, המן מן התורה מניין? +בראשית ג'+ המן העץ אשר צויתין לבלי אכל ממנו אכלת, אסתר מן התורה מניין? +דברים ל"א+ ואנכי הסתר אסתיר, מרדכי מן התורה מניין? דכתיב +שמות ל'+ "מר דרור" ומתרגמינן: מירא דכיא [מור נקי].

מהרש"א חידושי אגדות מסכת חולין דף קלט עמוד ב

... אמר המן מן התורה מניין שזהו שם המיוחד לו. ואמר המן העץ במעשה הנחש והוא לפי שהיה הוא גזע צפעוני מעשו ועמלק אשר כחם נחש הקדמוני ובמדרש המן והנחש פתחו באף כו' ושניהם נתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם כו' כדאיתא פ"ק דסוטה.

אסתר פרק ג ... (יא) ויאמר המן להמן הפסוף נתון לך והעם לעשות בו פטוב בעיניך:

מגילה דף י עמוד ב המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה

ואמר אסתר מן התורה מניין שהוא עיקר שמה ואמר ואנכי הסתר אסתיר ע"ש שבימיה נתקיים מקרא זה שאמר הקדוש ברוך הוא אסתיר לפי שרחקו והסתירו ישראל עצמם מדבור "אנכי" שהוא עיקר אמונה כדאמרי' פ"ק דמגילה למה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה לפי שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודת אחשורוש וע"ז.

אמר מרדכי מן התורה מניין שעל ידו זכו להנצל להיעשות בני חורין מלשון מר דרור כי הוא וסיעתו אנשי כנסת הגדולה לא רצו להשתחות לצלם ולא ליהנות מאותה סעודה ועל שם שהוא ראש לגדולה ולשם טוב נמשל לראש בשמים משמן המשחה וק"ל:

רש"י מסכת חולין דף קלט עמוד ב

מר דרור - וקרי ליה ראש לבשמים לצדיקים ואנשי כנסת הגדולה.

בני יששכר מאמרי חודש אדר מאמר א - מהות החודש

(ו) והנה תראה, כל החושים נזכרין אצל חטא אדם הראשון, כי כולן השתמשו שם בחטא, ותרא האשה וכו' [בראשית ג ו] חוש הראיה, ותקח מפרי חוש המישוש, ותאכל חוש הטעם, וישמעו חוש השמע, אבל חוש הריח לא נזכר שם, והנה נראה מזה אשר חוש הריח לא נפגם כל כך כאיך החושים, כי לא נשתמשו בו אז, על כן תמצא עד היום חוש הריח רוחני הנשמה נהנית ממנו ולא הגוף [ברכות מג ב].

זוהר תרומה קסח א -

בר חובא דאדם [הראשון] דלא אתבסם [ז"א: נמתק ונתקן - מתוק מדבש] עד דקיימו ישראל בהר סיני.

זוהר כרך א בראשית דף נה: - נו. [עם תרגום מתוק מדבש]

ר' אבא אמר יומא דעבר אדם על פקודא דבוראו בקשו שמים וארץ להעקר ממקומם, מ"ט בגין דאינון לא קיימו אלא על ברית דכתיב (ירמיה ל"ג) "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתיי", ואדם עבר ברית שנאמר (הושע ו') "והמה כאדם עברו בריתי". ואלמלא דגלי קמי קודשא בריך הוא דזמינן ישראל לקיימא על טורא דסיני לקיימא האי ברית לא אתקיים עלמא (דין).

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה יח

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח חוץ ממגילת אסתר הרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם, ואף על פי שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר +ישעיהו ס"ה+ כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני, ימי הפורים לא יבטלו שנאמר +אסתר ט'+ וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם. +/השגת הראב"ד/ כל ספרי הנביאים והכתובים עתידין ליבטל. א"א דבר הדיוטות הוא זה, כי לא יבטל ספר מכל הספרים שאין ספר שאין בו למוד, אבל כך אמרו אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהם מגילה לא תבטל מלקרות אותה בצבור. +

תתבסמו ... לדעת